

Psychospołeczne aspekty edukacji zdalnej

Profile motywacji według teorii S. Reissa

Opracowanie Małgorzata Taraszkiewicz

Wersja robocza

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Profile motywacji według teorii

S. Reissa

Jak już pisałam w poprzedniej części – w szkole o motywacji mówimy dużo i niemal stale, przy czym najczęściej mówimy o jej braku u uczniów. Tymczasem w zasadzie nie można mówić ogólnie o motywacji. Można mieć motywację lub nie mieć motywacji do czegoś i tym samym trzeba określić przedmiot motywacji.

Takie założenie zrobił profesor Steven Reiss, który był ekspertem w dziedzinie psychiatrii i psychologii klinicznej. Steven Reiss na podstawie wieloletnich badań, w 1998 roku opracował Analizę Motywacyjną, która uwzględnia 13 motywatorów u dzieci i 16 u dorosłych. Jej rewolucyjne podejście polega na tym, że daje narzędzie do głębokiego zrozumienia człowieka. Według S. Reissa każdy z nas ma indywidualny profil pragnień, czyli profil motywacji. Ten profil należy do tzw. biostruktur i w zasadzie nie podlega zmianie przez całe życie.

Jeśli chcemy motywować uczniów do nauki (niezależnie w jakim trybie) warto stworzyć warunki, o których była mowa wcześniej, tzn.:

- zbudować dobre relacje i klimat, integrować grupę/klasę (neurostandard nr 1),
- rozpoznać potrzeby dzieci/uczniów w zakresie ogólnej postawy do uczenia się – czy jest: teoretyczna, refleksyjna, praktyczna czy pragmatyczna (neurostandard nr 4),
- wprowadzić zrozumiałe i połączone z życiem cele i korzyści wynikające z nauki szkolnej lub dotyczące konkretnego tematu (neurostandard nr 2).

Rozpoznanie własnych motywów do działania jest bardzo istotnym elementem samowiedzy. Zaś dla nauczyciela to wiedza bezcenna na każdym etapie edukacji.

Czy każdy ma taki sam profil motywacji?

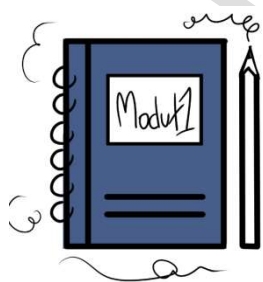
Nie każdego motywuje to samo. U niektórych ludzi czynnikiem wyzwalającym działanie jest **rewanż – rywalizacja**, walka o zajęcie pierwszego miejsca, bycie najlepszym. Inni wolą mieć **spokój** – nie lubią rywalizacji, wykonywania zadań pod presją czasu, działań typu – kto pierwszy odpowie na pytanie. Najważniejsze dla takich osób jest poczucie bezpieczeństwa. Pewna grupa osób lubi **niezależność** – woli pracować indywidualnie, ma dużą potrzebę samodzielności i nie lubi pracy w grupie. Kolejni akurat uwielbiają pracę w grupach i intensywne **kontakty społeczne**. Urodzeni liderzy lubią **władzę** i zarządzanie innymi. Są ludzie, dla których najważniejsze jest bycie widocznym na scenie i **uznanie** (zachwyt w oczach mamy, nauczycielicy fanów). Dla innych najważniejszy jest **porządek** i utrzymywanie ładu w swoim otoczeniu. Jedni lubią **gromadzenie** różnych rzeczy, kolekcjonowanie przedmiotów, inni są minimalistami. **Honor** to motywator ludzi, którzy najwyżej cenią zasady, przepisy, ustanowione prawa i ściśle pilnują ich przestrzegania. **Idealizm** cechuje osoby działające w imię sprawiedliwości społecznej, na rzecz świata, broniących ważnych wartości. Dla innych najważniejszy jest **status społeczny** – bycie kimś wyjątkowym, ważnym, uznanym. Kolejne grupy mogą mieć jako priorytet **rodzinę** i dla nich najważniejsza jest troska o najbliższych i życie rodzinne. Dalej – **jedzenie** rozumiane jako istotny element życia i przyjemności. Albo **piękno** – to osoby zainteresowane estetyką, harmonią, pięknem, sztuką. I wreszcie **aktywność fizyczna** – dla tych osób ważna jest wysoka sprawność fizyczna i ruch. Finalny element to **ciekawość**. Dla osób mobilizowanych do działania przez ciekawość ważna jest wiedza, zbieranie nowych informacji, intelektualne dyskusje, studiowanie nowych rzeczy.

Każdy może mieć inny profil motywacji i nawet bardzo różnić się pod tym względem od pozostałych osób!

Zapiski w notesie:

Zastanów się – jakie główne motywy kierują osobą, która twierdzi, że „w życiu nie wolno spocząć na laurach. Należy cały czas rozwijać się – czy to z powodów zawodowych, czy to prywatnych” oraz nieustannie zbiera certyfikaty z różnych kursów i zwiększa swoje kompetencje.

Pomyśl także – czy każdy człowiek ma wysoki motywator w zakresie „ciekawości”?

Szczególnie ten ostatni wymieniony motywator – **ciekawość** – jest istotny w rozumieniu motywacji w procesie edukacji, także zdalnej. Analizowaliśmy profile motywacji w dużej grupie dzieci w różnym wieku. Jak pewnie łatwo się domyśleć, otrzymane profile bardzo się od siebie różniły. Jednocześnie widać było korelację między uczniami posiadającymi bardzo dobre oceny a wysoką lokacją motywacji rewanż – rywalizacja, status i ciekawość. Słabsze oceny miały dzieci z profilem motywacji, gdzie na szczycie były: spokój, rodzina, kontakty społeczne, a nisko – ciekawość.

Warto w tym miejscu wyjaśnić, że ciekawość i potrzeba eksploracji otoczenia jest naturalnym motywem we wczesnym okresie rozwojowym, kiedy wszystko jest nowe. Tutaj jest mowa o ciekawości jako trwałym motywatorze, który określa naszą osobowość i wpływa na dokonywane wybory i działania.

Zapiski w notesie:

Zapoznaj się z przykładowymi profilami dwójki dzieci na ilustracji poniżej.

Pomyśl – jak te osoby mogą funkcjonować w codziennych i szkolnych sytuacjach.

Przykłady dwóch profil motywacji

Już na tych przykładach –przedstawionych poniżej, widać jak różne mogą być profile. Nie każdy lubi konkurować, rywalizować. Nie dla każdego jest ważne, aby być liderem czy udzielać się na scenach świata. Nie każdy też musi być ciekawy wszystkiego. Dla wielu osób silnym motywatorem jest spokój i cisza, życie rodzinne albo ład i porządek oraz estetyka w życiu.

Każdy z nas ma profil motywacji w zasadzie taki sam od dzieciństwa przez całe życie. Tak samo jak od dzieciństwa mamy określony typ temperamentu, wysoką wrażliwość (co jest cechą układu nerwowego) czy słuch absolutny. To są nasze biostruktury – cechy dane od natury (pojęcie biostruktury będzie dokładniej przedstawione w części 5.).

Jeśli chcesz kogoś zmotywować – musisz poznać jego profil motywacyjny.

Nie ma jednej uniwersalnej czynności, zadania, nagrody, która jest atrakcyjna dla wszystkich!

Poniżej zostały przedstawione dwie wybrane opinie uczniów, którzy wykonali test Reissa RSMP:

- *Profil wskazał, jakie mam potrzeby i że niskie wartości nie są czymś złym.*
- *Po omówieniu profilu i powrocie do domu byłam podekscytowana wynikiem. Gdy mama zapoznała się z moim profilem uznała, że pewne moje zachowania nie są moimi zachciankami czy kaprysami, ale taka jestem i zrozumiała, że należy to zaakceptować.*

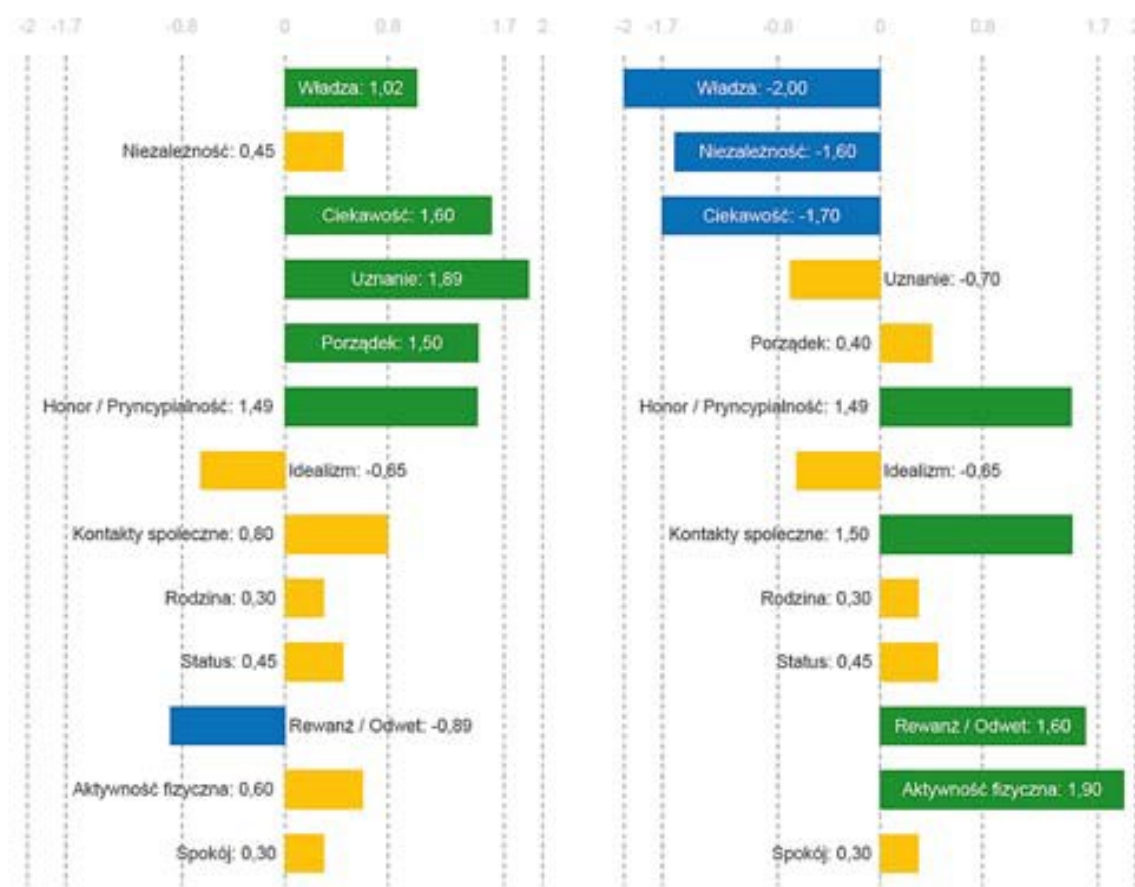
Żaden profil motywacji nie jest dobry, żaden nie jest zły!

Ale każdy ilustruje, co jest dla nas ważne, co jest dla nas mniej ważne, czyli jak funkcjonujemy zgodnie z naszym biologicznym “oprogramowaniem”.

Poniżej przedstawione są przykłady wyników uzyskanych przez dwie osoby.

Wyniki są podawane w skali od -2 (wartość minimalna) do +2 (wartość maksymalna).

Przeanalizuj te profile i spróbuj opowiedzieć historię o tych osobach.

Grafika 3. Dwa przykładowe profile motywacji dzieci według Reiss School Motivation Profile.

Źródło: archiwum własne.

Profil pokazuje nasze preferencje w zakresie motywacji. Po ich rozpoznaniu powinno się na nich oprzeć proces wychowania i nauczania. Jest to więc ważna informacja dla rodziców i dla nauczycieli. Na podstawie opisów rodzajów motywacji można przygotować wstępnie indywidualną autodiagnozę i tym samym lepiej zrozumieć samego siebie. Taką autodiagnozę można przeprowadzić z uczniami starszymi. Na pewno będą zaniepokojeni – bo wiedza o samym sobie jest zawsze interesująca dla każdego.

Pamiętajmy – jak mówił profesor Reiss – “motywatory pojawiają się w naturalny sposób. A brak motywacji to po prostu rozdźwięk pomiędzy naszymi motywatorami, a tym, co robimy lub celami, które sobie stawiamy – lub inni stawiają dla nas” (Raport indywidualny profil motywacyjny RSMP, 2017). Życie w zgodzie ze sobą to życie zgodne z własnymi potrzebami, pragnieniami i motywatorami, które muszą być zaspokojone, aby działać wydajnie w każdym obszarze życia.

Zapiski w notesie:

Zastanów się – czy jakiś profil motywacji jest dobry, a jakiś zły?

Czy jakiś profil pasuje bardziej do szkoły niż inne?

Jaki profil może wyzwać największe problemy w szkole?

Zagrasz w grę o motywację?